

Viewegh se v Zapisovatelích otcovský lásky zdá u konce s dechem

Se vzornou pravidelností přichází Michal Viewegh každý suďový rok s novou prozou. Začal v roce 1990 novelou *Názory na vraždu* a postupně přidal romány *Báječná léta pod psa*, *Výchova dítěte v Čechách*, *Účastníci zájezdu a nejnověji*, tento týden, *Zapisovatelé otcovský lásky*, jako milou poznámku na okraj v třidevadesátém roce přičinil svazek parodii na díla několika domácích i zahraničních spisovatelů. *Nápady laskavého čtenáře*. Tohle dávkování není zcela bez významu.

KYSLÍKOVÝ DLUH

Spisovatel Viewegh, kdysi lehký atlet, má - přes veškerou rozdílnost atletiky a literatury, kde v první disciplíně lze výkon a pořadí jasně určit, kdežto v disciplíně druhé neexistuje žádné objektivní a provždy dané měřítko - cosi z přístupu vrcholového sportovce: potřebu veřejné prezentace, profesionální návyk odevzdávat nezbytné penzum. Nic z toho však automaticky nezaručuje úspěch. Viewegh připo-

míná běže, kterého onen vnitřní motor nutí k pravidelné účasti na mítincích, na něž je zván, ačkoli nemá natrénované. Dobrhá na kyslíkový dluh a jeho umístění se začínají zhoršovat. Startovny jsou zatím zaplněné, tráviny pobírá příjemně, protože pověst má lepší než aktuální výkonnost. Právě absolvoval podnik zvaný *Zapisovatelé otcovský lásky*.

Nelze přitom říci, že by Viewegh kvůli pravidelné "účasti" čerpal náměty pro své prózy od konjunkturního zájem; v tomto ohledu není žádným Pavlem Frybortem, který jednou použije veškerou, podruhé válku policajů, potřetí komunální volby. Pro Viewegha jsou stabilní odrazovou plochou osobní, někdy i velmi intimní zkušenosti; on - rozvedený, šestařicetiletý otec dospívající dcery, v *Zapisovatelích otcovský lásky* probírá vztahy rozvedených otců k dospívajícím dcerám. Určitý vývoj tu nicméně můžeme vysledovat: Viewegh do prázdniny

stále aktuálnější zážitky, je stále horlivějším "zapisovatelem" probíhajících stavů, a potom se přirozeně musí spoléhat - a to už naposledy využijeme sportovní terminologie - na momentální formu, která při tomhle postupu ani nemůže být lepší než při minulém mítinku. Zvláště když autor vůči čtenáři začal cítit svazující povinnost dostát své pověsti humonistického spisovatele.

PARADOXY

Zapisovatele otcovský lásky provází několik paradoxů. V centru dění je sedm postav: otcovský voják z povolání, dříve komunistka, nyní adept vstupu do NATO, matka-učitelka, jejich syn-deviantní zapisovatel všeho, co kolem sebe vidí, ve všem normální dcera Renáta, dále Američanka žijící v Praze Cindy, s níž rozvedený otec chodí, a Renátin partner M., který je rovněž rozvedený a potýká se s výchovou dcer, v *Zapisovatelích otcovský lásky* probírá vztahy rozvedených otců k dospívajícím dcerám. Určitý vývoj tu nicméně můžeme vysledovat: Viewegh do prázdniny

nem stojí za zmínku vzdělaný a těžkými antikommunistickými řečmi vybavený, lidsky naprosto nesnesitelný fotograf Viktor, někdejší známost dcery Renáty. Je to tedy próza v zásadě komorní, přesto se v ní čtenář zprvu s obtížemi orientuje, což zažíváme u Viewegha poprvé. Náštesti se mozaika postupně složí, ale počáteční nedostatek informací není zamlčováním, které má svůj hlubší smysl, nýbrž zbytečným neposkytnutím orientačních bodů.

Román zabírá skoro třicet let; poskládan je ze samých "akčních" výjevů, nastříhan do stručných kapitol, a přece se ve spodní vrstvě téměř nepohybuje, necítíte, že by vás při čtení popohánělo něco, co se chcete za každou cenu dozvědět, myšlenka, tajemství, nepokoj, jediné potěšení. Uděje se pouze to, že postupně - jako ve fotokomóře, při vyvolávání snímků, abychom vzpomněli komička, kterému se v románu vášnivě oddává otec - vylézají kontury a plochy jednotlivých postav. Zapisovatelé ot-

covský lásky, podobní barevně pohlednici, ilustrují a konstatují jediné emocionální rozpoložení: otcovskou nejistotu, stesk a lítost z toho, jak se jim dcery vzdalují. Je to obrovské téma, tragické a ve strážce konkrétních generačních představ a zvyků i komické a směšné. Vůpust Vieweghovi nevyšla (drsná scéna vánoc osamocené otce se symem-zapisovatelem), s postavami sympaticky soucítí, jenže své autorové dovednosti a dvojnásobné tématu toliko potvrzuje. Avšak ještě pořád mám za to, že psaní, které chce být označováno za literaturu, a nikoli za čtivo, by mělo nabízet víc než jen ujištění. Román je komponován jako kontrastní tři vypravěčů, z nichž každý se vyjadřuje sobě vlastním způsobem: ujetý zapisovatel nespisovně a vulgárně, zkroutilý otec-lampasák sporně, úřednický a plaše, normální Renáta obyčejně a uvolněně. Ale každá z těch stylových rovin ještě chtěla doladit, autor si měl vyhrát s detaily, nespoko-

jit se s jakýmsi basic jazykem, který se obejde bez slovníku synonym - "V zimě jsem s ním na dovolenou sice ještě nejela (jely jsme s mámou a jejím přítelem do Krkonoš)..."

CO DÁL?

Zapisovatelé otcovský lásky jsou Vieweghovou nejslabší prozou. Dostal se k hraničnímu bodu. Tentokrát už je s veškerou vážností na pořadu dne otázka: Kým vlastně chce Viewegh být? Ještě Woody Allenem, či Karlem Poláčkem současné české literatury, jak se zprvu i mohlo zdát? Anebo mu postačí být populárním bavičem? Řeknu to ještě jinak: Kdybych nevěděli, že tenhle román je od Michala Viewegha, který je jedním z fenoménů české literatury devadesátých let, nevěnoval bych mu tuhle pozornost. Pokud by autor měl takto pokračovat, usedne mezi spisovatele, kteří vydávají knihy, dobře se prodávají, udržují provoz, ale to je vše. O takových stačí psát glosy.

JOSEF CHUCHMA

Michal Viewegh: *Zapisovatelé otcovský lásky*. Petrov, Brno 1998, 208 stran, náklad 30 000 výtisků, cena 172 korun.